

2017/2018. tanév
Országos írásbeli forduló
II. kategória, 9-10. évfolyam

Írásbeli feladatlap
MEGOLDÁSOK
feladatonként

Elérhető pontszám:

/ 107 pont

Üdvözlünk, kedves Könyvtárostánár!

Néhány hasznos információ a megoldókulcs ezen változatához:

- A **válaszokat** zöld, vastag betűvel írtuk be.
- A megoldások után zárójelben adtuk meg az item sorszámát.
- Ha többféle válasz is lehetséges, akkor azokat /-rel jelöltük.
- Dőlt betűvel a *kiegészítő magyarázatot* adtuk meg.
- Az aláhúzott kifejezések a kötelező tartalmi elemeket jelölik.

A részletes megoldásokat, az elfogadható alternatívák teljes listáját és azok használati magyarázatait az ítemes megoldókulcsba írtuk. Kérjük, azokat is tekintse át!

A feladatlaphoz a következő mellékletek tartoznak:

- Egy könyv, melynek ISBN száma: 978-615-5131-84-4
- Egy A3-as lap a feladatlap közepén.

A mellékleteket nem kell visszaadni, azokat megtarthatod.

Támogató: HUNRA - Magyar Olvasástársaság

1.

Thomas Thiemeyer *Poszeidón palotája* című könyve a *Felfedezőkről krónikája* sorozat második része, de az első kötet eseményeinek ismerete nélkül is teljesen érthető és élvezhető a történet.

Már rögtön az első fejezetben mély vízbe dob minket az író, hisz *kint találjuk magunkat a háborgó tengeren, és retteggve várjuk, hogy lesújtson ránk a vég.*

A történet izgalmas indítása után rengeteg kalandban lesz részünk...

A történet egyik főszereplője Carl Friedrich Humboldt, a kellőképpen őrült, de éppen ezért zseniális (és nem mellesleg jóképű) tudós kalandor megbízást kap: az Égei-tengeren kámforra vált gőzhajókat kell felkutatnia. Téged is felkér: segíts előkészíteni a nyomozást. Levelét Oskar, a tanítványa fogalmazza, aki a piszkozatában aláhúzott néhány szót, amelynek a helyesírásában bizonytalan volt.

Berlin, 1893. február 3.

Drága Barátom!

Kérlek, segíts a következő kalandom előkészítésében! Egy izgalmas felfedezőút vár rám az Égei-tengeren, és a következő dagállyal szeretnék kihajózni. Kár, hogy nem tarthatsz velem a víz iszonyod miatt! Sajnos a bretagnei barátom sem jön most velem.

Apropó, olvastad a Modern tengeralattjáró c. tudományos folyóirat januári számát? Megjelent benne a legújabb találmányomról egy rövid beszámoló.

Találkozzunk a Poszeidón-szobor melletti kedvenc fogadónkban, szombaton, este 8-kor!

Köszönöm, hogy ismét számíthatok rád!

Szeretettel ölel öreg barátod:

Carl Friedrich Humboldt

a) Milyen típusú kézikönyvet ajánlasz Oscarnak, hogy a megadott szavak helyesírásának utánanézzzen? **helyesírási szótár / helyesírási szabályzat (1.)**

b) Keres a könyvtárban egyet, ami a c) feladat megoldásában is segít! Add meg a hivatkozáshoz szükséges legfontosabb bibliográfiai adatokat!

A magyar helyesírás szabályai. (2.) 11./12. kiad. (3.) Budapest / Bp. (4.), Akadémiai Kiadó, (5.) 1994./egyéb évszám (6.)

Nem ír oda nem illő adatot, és az adatsorrend, központosítás, helyesírás megfelel valamely elterjedt hivatkozási stílusnak. (7.)

c) Mivel indokolni is szeretnéd a fiúnak, hogy miért kell az aláhúzott szavakat az adott módon írni, a hozzájuk tartozó szabályokat is ki kell keresned! Töltsd ki az alábbi táblázatot!

A szó helyesen	A kézikönyv vonatkozó fő fejezetének címe	Alfejezetének címe	
víziszonyod (8.)	A különírás és az egybeírás (11.)	A jelentéstömörítő összetételek / Az alaki jelöletlenség mint az egybeírás forrása (14.)	1.
bretagne-i (9.)	Az idegen közzavak és tulajdonnevek írása (12.)	Az idegen írásmód szerinti írás v. A toldalékok kapcsolása / A toldalékok és az összetételi utótagok kapcsolása (15.)	2.
Modern Tengeralattjáró (10.)	A tulajdonnevek írása (13.)	A címek (16.)	3.
			4.
			5.
			6.
			7.
			8.
			9.
			10.
			11.
			12.
			13.
			14.
			15.
			16.

2.

Charlotte, Humboldt unokahúga, a felderítő expedíció megkezdése előtt lázas kutatómunkába kezd: szeretne minél többet megtudni a tengerek világáról, a titkokról, amehelyet az óceánok mélye rejt.

Charlotte nagyon pedáns, ügyel arra, hogy a talált művekről pontos és egységes hivatkozásokat készítsen, ne olyat, mint a *Poszeidón palotájában* található. Így könyvtárosától hivatkozási sablonokat kér. Az ellenőrzéshez viszont össze kell rendezni a cédulákat.

- a) Kösd össze a művek típusát a hozzájuk tartozó hivatkozási mintával és a konkrét példával!
- b) Ellenőrzés közben kiderült, hogy a nyomtatott folyóirattal hivatkozása hiányos. Karikázd be a sablonban, hogy melyik adattal kell még kiegészíteni!

Sablonok a hivatkozáshoz	Művek típusa	Hivatkozások az irodalomjegyzékben
Szerző: Cím. Hely, Kiadó, év. terjedelem	Folyóirattal, internetről	Mellár Mihály: Atlantisz – hol volt, hol nem volt. <i>Mikes International</i> , 2014. 1. sz. 42-53. o. URL: http://epa.oszk.hu/00000/00007/00054/pdf/EPA00007_mikes_international_2014_01_042-053.pdf (Utolsó letöltés: 2018.01.08.)
Szerző: Cím. <i>Folyóirat címe</i> , év. szám. oldalszám. URL, (Utolsó letöltés napja)	Önálló mű szerzővel, nyomtatott	Verne Gyula: A rejtelmes sziget. Budapest, Franklin-Társulat, 2. kiad., 1886. 383 o. URL: http://mek.oszk.hu/15600/15671/pdf/15671ocr.pdf (Utolsó letöltés: 2017.12. 9.)
Szerző: Cím. In: Szerző: Cím. Hely, Kiadó, év. oldalszám.	Önálló mű szerző nélkül, nyomtatott	Hawkins, Emily: Tengertan. A Nautilus útjának igaz története, írta Zotius de Lesseps, 1863-ban. Budapest, Egmond Hungary, 2010. 28 o.
Cím. Szerk./Vál./Gyűjt. Név. Hely, Kiadó, év. terjedelem	Önálló mű szerzővel, internetről	Rimbaud, Arthur: A részeg hajó. In: Baudelaire, Charles – Verlaine, Paul – Rimbaud, Arthur: A romlás virágai. Antológia. Szentendre, Interpopulart, 1995. URL: http://mek.oszk.hu/00400/00477/00477.htm#d5794 (Utolsó letöltés: 2017. 12. 29.)
Szerző: Cím. Hely, Kiadó, év. terjedelem, URL, (Utolsó letöltés napja)	Egy mű része, nem időszaki kiadvány, internetről	Kaufmann, Carol: A kincsek folyója. <i>National Geographic</i> , 1. sz. 64-71. o.
Szerző: Cím. <i>Folyóirat címe</i> , év. szám. oldalszám.	Egy mű része, nem időszaki kiadvány, nyomtatott	Christie, Agatha: A tengeralattjáró tervrajza. In: Christie, Agatha: Poirot első esetei. Bp., Európa, 2008. 175-192. o.
Szerző: Cím. In: Szerző: Cím. Hely, Kiadó, év. oldalszám. URL, (Utolsó letöltés napja)	Folyóirattal, nyomtatott	Tengerek. Szerk.: Dönsz Judit és mtsi. Debrecen, Graph-Art, 2014. 63 o.

17.	
18.	
19.	
20.	
21.	
22.	
23.	
24.	
25.	
26.	
27.	
28.	
29.	

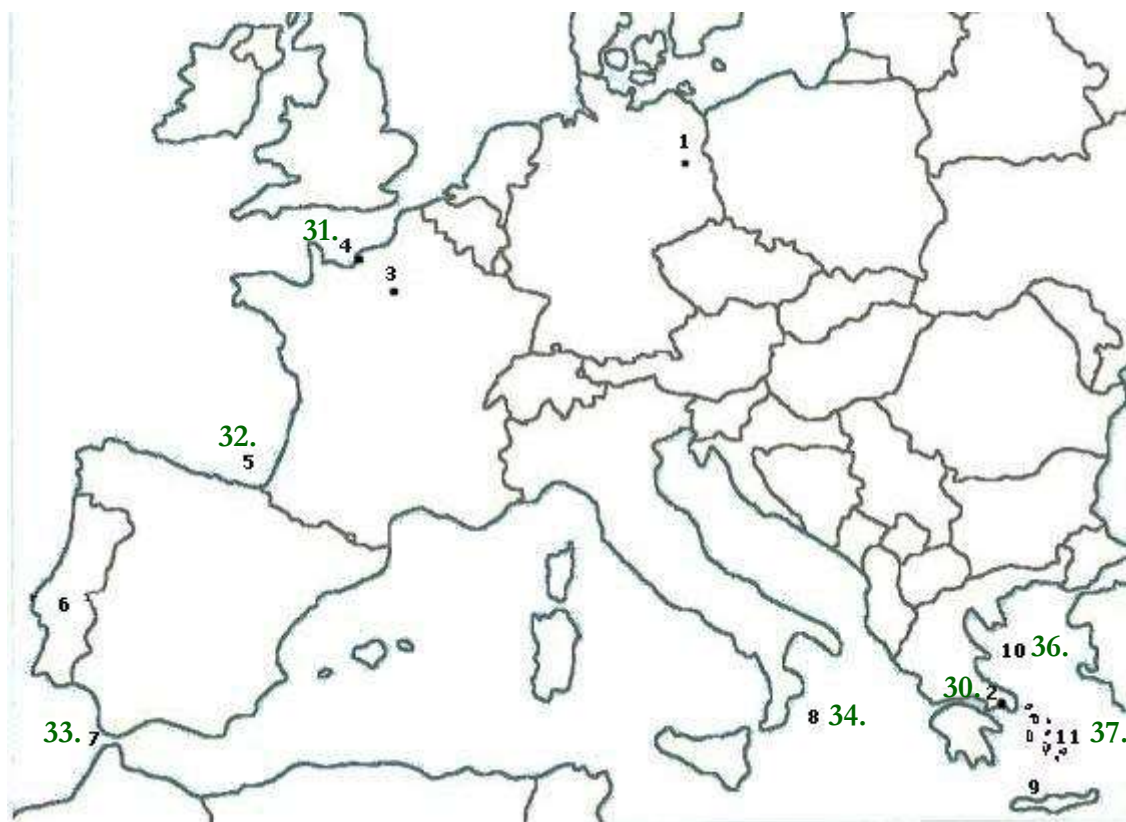
3.

Humboldt professzor és csapata az eltűnt gőzhajók utáni nyomozásuk során, földön, vízben és levegőben beutazzák szinte egész Európát. Újuk Berlinben (1) kezdődik, abonnan léghajóval először Athénba (2) repülnek. Onnan Párizsba (3) kell vonatozniuk. A következő állomás Le Havre (4), a francia kikötőváros, ahol végre vízre szállhatnak. A Vizcayai-öböl (5) érintésével, Portugália (6) mellett elhajózva, a Gibraltári-szoroson (7) át kijutnak a Jón-tengerre (8). Krétát (9) elhagyva az Égei-tengeren (10) végre eljutnak a titokzatos hajókatasztrófák színhelyére, a Kikládoknak (11) nevezett szigetcsoporthoz. Ott tengeralattjáróba szállnak, és elkezdődik a mélytengeri utazás...

a) A professzor dokumentálni szeretné az utazásuk helyszíneit a saját térképén. Néhány állomás számát (1, 3, 6) már be is írta. Földrajzi atlasz segítségével a vaktérképen jelöld be a többi helyszín számát!

b) Az atlaszban melyik térképen találtad meg a Vizcayai-öblöt? Írd le a térkép címét!

pl. **Európa domborzata / Franciaország (38.)**

c) Az atlasz mely részeinek segítségével tudsz leginkább tájékozódni, hogy a megfelelő térképet és helyszínt megtaláld? Írj kettőt!

névmutató (39.)

tartalomjegyzék / áttekintő térkép (40.)

A fentiek közül bármely kettőért adható pont ezekre az itemekre.

d) A *Poszeidón palotája* című könyvben is találsz egy térképet. Mikor készült ez a szép, régi térkép, és mit jelent rajta a copyright felirat?

1903 (41.)

szerzői jog (42.)

e) A fenti helyszínek közül sorold fel azokat, melyek ezen a térképen is szerepelnek!

Égei-tenger (43.), Jón-tenger (44.), Kréta (45.), Athén (46.), Kikládok (47.)

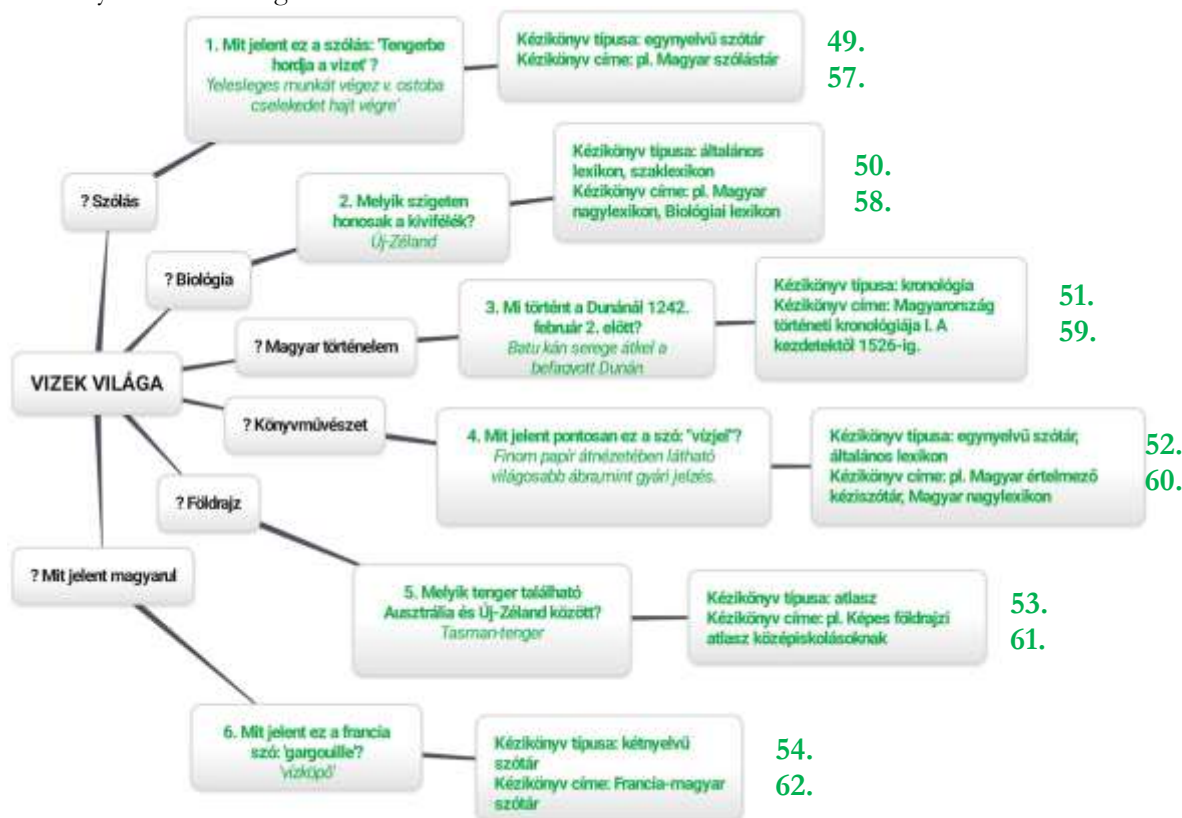
ha nincs hibás, oda nem illő válasz (48.)

30.	
31.	
32.	
33.	
34.	
35.	
36.	
37.	
38.	
39.	
40.	
41.	
42.	
43.	
44.	
45.	
46.	
47.	
48.	

4.

Vilma, a kis kivi, házi kedvencként kíséri el a mélytengeri felfedező útra a csapatból Charlotte-ot, Humboldt talpraesett unokahúgát, és Elizát, aki házvezetőnő, de valójában Haitiről származó varázslónő. Charlotte tudományos felfedezésének eredményeképpen Vilma emberi nyelven képes beszélgetni gazdáival. Így történhet meg, hogy egy szorult helyzetben a kismadár az egyetlen, aki képes megkeresni a kivezető utat az egész csapat számára...

Bár a könyvtárakban ritkán kerülhetünk szorult helyzetbe, keresnünk mégis gyakran kell: leginkább különféle kérdésekre válaszokat. A következő feladat megoldásához a kézikönyvtár köteteit érdemes fellelőznünk – na, de melyiket vegyük kézbe? Vilma neked is segít a keresésben, már több kézikönyvet összeszedgetett.

a) A kivi alakú címkefelhőben szereplő hét fogalom közül kiválasztva írd be az alábbi ábrába, hogy a kézikönyvek mely típusában található meg a választ a feltett kérdésre! Egy típus többször is előfordulhat, és nem biztos, hogy mindegyiket fel tudod használni!

b) Egy kérdésre add is meg a választ a könyvtár nyomtatott forrásainak segítségével! Írd be az ábrába a használt kötet címét! A kérdés sorszáma:

A válasz: *a részletes válaszok az ítemes megoldókulcsban érhetőek el (55.)*

Oldalszám, ahol a választ találtad a megadott kézikönyvben: (56.)

c) A többi kérdéshez is add meg egy-egy konkrét kézikönyv címét, amiben benne lehet a válasz! Írd az ábrába! *A megadottakon kívül más releváns kézikönyv is elfogadható, ha a típusnak megfelel, és a válasz megtalálható benne.*

49.	
50.	
51.	
52.	
53.	
54.	
55.	
56.	
57.	
58.	
59.	
60.	
61.	
62.	

5.

A Poszeidón palotájának hősei még Párizsban találkoznak Nikola Teslával. A híres feltaláló egy általa készített robotot mutat be a kis csapatnak, nem véletlenül...

Ki is volt valójában ez a titokzatos tudós? Bár főként az elektromosság jelenségét kutatta élete során, találmányaihoz a vizet mint energiaforrást többször is használta. Már gyermekkorában megépített egy működő vízkereket, majd kb. 30 évvel később ő tervezte meg a világon az első váltóáramú vízerőművet a Niagara vizesésnél.

Egy diákoknak szóló természettudományos folyóiratba cikket kell összeállítanod Tesla vízzel kapcsolatos tevékenységeiről. Tesláról azonban rengetegen és nagyon sokfélét írtak. A mellékletben található öt forrást találtad meg először. Vajon használhatóak-e egy tudományos ismeretközlő kiadványban? Szükséges lesz válogatni! A forráskiválasztáshoz a táblázatban szereplő szempontokat érdemes figyelembe venni.

a) Az alábbi táblázat minden oszlopa szerint értékeld a forrásokat a mellékletben látható információk alapján úgy, hogy a megfelelő állításhoz beírod a forrás betűjelét! Egy oszlopban egy betűjel csak egyszer szerepelhet, de ugyanaz az állítás több forrásra is igaz lehet!

Tesla tudományos tevékenységéről szól?	A szövegében szereplő információ megbízható, hiteles lehet?	Az információ mélysége, részletessége a közlési célunknak (ismeretterjesztés) megfelelő-e?	A cikkedhez szükséges információk benne lehetnek?
- teljes mértékben A (63.), C (65.), D (66) - részben foglalkozhat vele E (67.), D (66.) - egyáltalán nem B (64.)	- lektorált (szakértők által tudományosan ellenőrzött) A (68.), D (71.) - ellenőrzött, más forrásokkal is alátámasztható A (68.), C (70.) - nem a témában képzett szakember írta + nem ellenőrzött, áltudományos is lehet B (69.), E (72.)	- részletes ismeretközlő A (73.) - ismeretközlő, a főbb tényeket, adatokat közli D (76.) - népszerűsítő, a tények dokumentáltak C (75.) - népszerűsítő, de nem minden tény dokumentált, feltételezéseket is tartalmaz E (77.) - felszínes, tényekkel nem alátámasztott, áltudományos B (74.)	- biztos A (78.), C (80.), D (81.) - elképzelhető A (78.), D (81.), E (82.) - nem valószínű - biztos nem B (79.)

b) Az idézett források közül te melyik kettőt használnád fel biztosan a cikked megírásakor? Válaszd ki az általad legalkalmasabbnak tartott két forrást! Mind a kettőt indokold egy-egy érveléssel a táblázat segítségével!

C) forrás (83-84.),

mert (az alábbiak közül bármelyik) (85-86.)

- a szövegrészletből látszik, hogy biztosan foglalkozik a vizes vonatkozásokkal,
- ha nem is tudományosan lektorált, de ellenőrzött hírportálon jelent meg,
- célja az ismeretterjesztés, mint az én írásomnak is,
- hivatkozik, forrásokat használ,

A) forrás (83-84.),

mert (az alábbiak közül bármelyik) (85-86.)

- van benne szó a vízzel kapcsolatos tudományos tevékenységéről,
- a felkínáltak közül a legtudományosabb megközelítésű,
- a felkínáltak közül a legrészletesebb adatokat közlő,
- szerzője a műszaki tudományokban jártas, információi hitelesnek tekinthetők,

D) forrás (83-84.),

mert (az alábbiak közül bármelyik)

- biztosan ellenőrzött adatok vannak benne, hiszen elismert lexikon,
- életrajzi adatokra is szükségem lesz, azok biztosan benne vannak,
- a lexikon tömörségének köszönhetően a legfontosabb információk benne vannak,

63.	
64.	
65.	
66.	
67.	
68.	
69.	
70.	
71.	
72.	
73.	
74.	
75.	
76.	
77.	
78.	
79.	
80.	
81.	
82.	
83.	
84.	
85.	
86.	

6.

Le Havre hajóépítő műhelyében egyik regényhősiünk, Oskar megismerkedik egy bajuszos úriemberrel: „Kedves fickó – jegyezte meg Oskar. – Kedveli a kalandregényeket. Képzéljétek, még a Nemo kapitányt is ismeri. – Ismeri? – csodálkozott Rimbault, és éles pillantást vetett a fiúra a szemüvege mögül. – De hisz ő írta a könyvet, Jules Gabriel Verne úr, személyesen!”

Verne Gyula (1825-1905) regényeinek gyakori helyszíne a tengerek és az óceánok világa. Mivel olvastad már *Nemo kapitány* történetét, ezért elhatároztad, hogy a kistestvéreddel is megszeretteted Verne regényeit. A katalógusban az alábbi kötetre esett a választásod. Értelmezd a találat adatait!

Cutter: V 74
Szerző: Verne, Gyula (1828-1905)
Cím: (röv., átdolg. kiad.) Nemo kapitány / Jules Verne eredeti regényét átd. Lisa Church ; Dan Andreasen ill. ; ford. Csonka Ágnes
Dátum: 2010
Megjelenés: Pécs : Alexandra,
Terjedelem: 154 p. : ill. ; 20 cm
Sorozat: (Klasszikusok könnyedén, 2061-8433)
Megjegyzések: 20000 leagues under the sea
A ford. a „20000 leagues under the sea” c. kiad. alapján kész.
ETO jelzet: 840-31(02.053.2)=945.11
ISBN: 978-963-297-312-8 (kötött)
Tárgyszavak: francia irodalom, regény, gyermekkönyv, magyar nyelven

Példányadatok:	Lelőhely	Téma	Jelzet	Státusz
	1 Víztorony u. 7.	gyermekregény	V74	lejárat: 2018.02.25.
	2 Hajós sétány 27.	gyermekregény	V74	kölcsönözhető
	3 Szökőkút tér 3.	gyermekregény	V74	lejárat: 2018.03.22.

- a) Az öcséd azonnal szeretné kikölcsönözni a regényt. A megadott találat alapján ki tudjátok venni a könyvet? Ha igen, akkor hol van olyan könyvtár, ahol ezt megtehetitek? / Ha nem, miért nem?

Igen (87.), a Hajós sétány 27-ben (88.) található könyvtárban éppen kölcsönözhető a státusz.

- b) Milyen raktári jelzetnél találjátok meg a polcon a könyvet? **V 74 (89.)**

- c) Ez a kötet csupán 154 oldal, te jóval vastagabbra emlékeztél, vajon mi okozza a különbséget?

Melyik adat volt segítségedre a válaszban? **Nem a teljes művet tartalmazza (90.) mert**

a címmel szerepel, hogy rövidített (, átdolgozott) kiadás / a sorozati címből (91.).

- d) Mindketten szeretitek az olyan könyveket, amelyekben képekkel színesítik a történeteket.

A kiválasztott mű ilyen? Ez miből derül ki? **Igen, (92.) mert a terjedelemtől az ill. rövidítés azt jelenti, hogy illusztrált / címnél látható, hogy van illusztrátora (93.)**

87.	
88.	
89.	
90.	
91.	
92.	
93.	

7.

Humboldték vállalkozása nem veszélytelen, vannak, akik mindenképpen meg akarják akadályozni a kis csapatot küldetésük végrehajtásában. Egy gátlástalan bérnyilkos, a Norvég szegődik a nyomukba, és Franciaországban akcióból lendül - nem válogat az eszközökben, hogy elérje célját: a professzor ne élje túl a párizsi látogatást...

1893-at írunk. Válaszolj a következő kérdésekre a regény végén lévő Encyclopaedia Humboldtica segítségével. Válaszaidat indokold is!

- a) Hőseink beszélgethettek-e egy párizsi kávéházban Atlantiszról?

Igen (94.), Platon már az ókorban megemlíti egy művében Atlantiszt (95.), és az a regénybeli idő előtt volt.

- b) Alkalmas volt-e a differenciálgép arra, hogy kiszámolják, mennyit költöttek Párizsban?

Igen (96.), a gép kifejezetten összeadásra volt alkalmas (97.).

- c) Felmászhattak-e az Eiffel-torony tetejére az őket követő bérnyilkos elől?

Igen (98.), a tornyot 1889-ben építették (99.), és az a regénybeli idő előtt volt.

94.	
95.	
96.	
97.	
98.	
99.	

8.

A tudomány és egy rég elfeledett város legendái összefonódnak: a tenger mélyén könyvünk kalandorai felfedezik Poszeidón palotáját.

A tengeristenről ír Rick Riordan *Percy Jackson és a görög istenek* c. kötetében, amelyben humoros stílusban összefoglalja mindazt, amit tudni érdemes a tengerek uráról.

a) Olvasd el figyelmesen a mellékletben található szövegrészletet, majd a szöveg alapján töltsd ki a keresztrejtvényt!

1. A legerősebb isten
2. A *Poszeidón palotája* c. könyv fordítója
3. Poszeidón hírnöke
4. Ennek a tengernek a mélyén van az igazgyöngyből épített palota
5. A Felfedezők krónikájának első kötete: Az esőfalók...
6. A sorozat címe, amelyben megjelent Percy Jackson története: Kaméleon ...
7. Így nevezik azt a vízparti részt, ahol a lovakat megteremtette Poszeidón

©2005 Hans Andersen

				1.	Z	E	U	S	Z	(100.)				
2.	G	É	M	E	S		S	Z	I	L	V	I	A	(101.)
				3.	T	R	I	T	Ó	N	(102.)			
				4.	É	G	E	I	(103.)					
			5.	V	Á	R	O	S	A	(104.)				
			6.	K	Ö	N	Y	V	E	K	(105.)			
7.	F	Ö	V	E	N	Y	(106.)							

100.	
101.	
102.	
103.	
104.	
105.	
106.	
107.	

b) A rejtvény megfejtése a vastaggal kiemelt rész: **szigony (107.)**

Köszönjük, hogy részt vesz a könyvtárhasználati tehetségfejlesztésben!